



ΓΥΡΙΣΜΑ ΑΠΟ Τ' ΑΜΒΕΛΙ

(Σκίτσος του κ. Γερ. Γρηγορί)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΔΑΦΝΗ

ΣΤΗΝ ΠΟΡΤΑ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ

Ἡ Μαρία καθότανε στή δυσμική πόρτα τῆς θύλλας καί ἄκουε τὸ τραγοῦδι τῆς θάλασσας ἐπάνω στὰ χαλίκια τῆς ἀκρογιαλίας. Ἀπὸ τότε ποῦ ἡ γλυκεῖα κοπέλλα εἶχε χάσει ἑξαφικά τὸ φῶς τῆς, κείνη ἦταν ἡ θεοὶ ποῦ προτιμοῦσε. Πολλὲς φορές, ἅμα καταλάβαινε πὼς σώνει·τῃ ἡ μέρα, ρωτοῦσε:

—Μαυῖά κοντεύει νὰ βασιλέψῃ  
 —Ναι, παιδί μου, στέναζε ἡ κυρία Μορφάκη.  
 —Λοιπὸν, ἐγὼ θὰ κατέβω στὸ γιαιδιό.  
 —Μά, μὲ προσοχή, Μαρία μου... Θέλεις νὰ πάμε σήμερα μαζί.

—Ὅχι, μαμώκα μου, εὐχαριστῶ, ἀρνιότανε ζωηρὰ ἡ τυφλὴ. Ἐρεῖς πὼς μοῦ ἀρέσει νὰ πηγαῖω μόνη...νὰ σταθῶ μόνη, μὲ τὴν ψυχὴ μου... Ἐμαθεὶ τὸ δρόμο πειά. Ἐγὼ θάβει σημάδι τὰ δέντρα: Ἀγγιζῶ τοὺς κορμούς ἀράδα, καί πάω... Μὴ φοβάσαι, μητερούλα, συνηθισα πιά.

Μιλοῦσε ταραξένα, φερνόταν ἀλλοιωτικά, ὅπως ὄλοι οἱ τυελσί. Ἀπὸ ὅτε ποῦ ὁ μοιραῖος πέπλος—ἡ ἀμαύρωση—ἐκρυψε ἀπὸ τὰ μάτια τῆς τὴς ἀμορφίης τῆς γῆς καί τ' οὐρανοῦ, ἡ Μαρία εἶχε γίνε πολλὴ εὐαίσθητη, σὰν αἰολική ἀρπα ἔτοιμη ν' ἀναδώσῃ ἦχοι. Ντυμένη τ' ἄσπρο τῆς φόρμας, φουσιωμένη ἀπὸ τὴν καυριέρα τῆς, μὲ τὰ πλοῦσια μαλλιά τῆς νὰ γαιδεύονται ἀπὸ τὴς ἀδρες λιγνόκορη σιλουέττα, κατέβαινε ἀπὸ τὸ χαλκὸστρωτο μονοπάτι τοῦ μεγάλου κήπου, ἀργά-ἀργά ἡ Μαρία. Ἀπὸ τῆς μωρουδιᾶ τῶν φυκιῶν, ἀπὸ τὸ ρόγθο τοῦ κημάτος, ποῦ ὄσο ζῶνανε τῆς γινότανε καί πιο γνώμιος, ἡ τυφλὴ καταλάβαινε πὼς ἔφτανε στὴν ἀγαπημένη τῆς κηρία.

Μιά πόρτα θριοκότανε στὸ πίσω μέρος τοῦ κήπου, ἀντιθετὴ ἀπὸ τὴν μεγάλη κυρία εἰσοδο, τὴν ἀνατολική. Ἦτανε μιά πόρτα μικρὴ, ποῦ ἀνοίγε στὴν ἀκρογιαλιά, ἀντικρὺ στὸν ζυλιένιο θραγιόνα, ποῦ ἦταν δεμένη καί ἡ θαρκοῦλα τῆς θύλλας.

Ἡ Μαρία, φαγουλιότανε, εἰκόνε τὸ μάνταλο, διαπλάτιζε τὴν πόρτα, κ' ἔπειτα χαμηλώνοντας, καθότανε στὸ κατώφλι. Ἐκεῖ ἐδοικε τὴν «ψυχικὴ τῆς ἀπολύτρωσης», Ἀνάστανε τὴν πελαγίασια δροσιά, ἀνασφαιριάζε ἡδονικά στὴν ἀμύρια, χαίροτανε τὸν παλιὸ τῆς θάλασσας, τὴς κραγιές τῶν γλάρων, τὰ μακρινὰ τραγοῦδια τῶν ψαράδων... Κι' ἔσαν ὄλ' αὐτὰ καταλάβαινε, στὴν ὥρα τῆς ἀπανεμιᾶς, ἡ τυφλὴ ἀφουγκραζότανε τοὺς ἀπόκρυφους μοιρμουρισμούς ἑνὸς ἄλλου κόσμου, δικοῦ τῆς, φωνές ἀπὸ τὴ σφαῖρα τοῦ μωστηρίου καί τοῦ δνειροῦ. Ἡ ἀπελιπίσθια δὲν εἶχε δαγκώσει τὴν ψυχὴ τῆς, καμωμένη ἀπὸ δυνατὴ ὄσσια.

Ἡ Μαρία ζοῦσε ἀκόμη στὸν κόσμο ποῦ τὰ μάτια τῆς εἶχαν χαρεὶ δεκαοχτὸ ὀλόκερα χρόνια. Ἐβλέπε μὲ τὴν ἀνά μ ν η σ ἡ ὄλα τὰ ὠραία ποῦ εἶχε ἔξοι. Τὴς ἀλλαγές τοῦ καιροῦ, τὰ πανοράματα τῆς Φύσης, τὴς αὐγὸντες, τὰ ἑαυθὰ μεσημέρια, τὴς ἀστροφρογγιές, καί πάσκιζε νὰ μὴν τὰ χάσῃ, νὰ τὰ κρατῇ σφιχτὰ δεμένα μὲ τὴν γρυσσοκόκκινη κλωνὰ τῆς ἀνάμνησης... Μεγαλοχλοῦσε, θέβαια, καί

κάποτε, μὰ δὲν ἀπελιπίζτανε. Οἱ γιατροὶ τῆς εἶχαν πει πὼς ὑπῆρχαν πολλὲς ἐλπίδες νὰ ἐαναθρῆ τὸ φῶς τῆς. Ἡ Μαρία, καθισμένη στὴν πέτρα τῆς ὑπομονῆς, περίμενε τὴ στιγμή ποῦ τὸ γέρι τοῦ θαύματος θάσκιζε τὸ μαῦρον πέπλο, γιὰ νὰ τῆς δείξῃ πάλι, φωτεινὸ λαμπρὸ τὸν κόσμο τοῦ καλοῦ Θεοῦ. Κ' ἔλεγε πὼς τὸ πρῶτο-πρῶτο ποῦ θάκανε τότε, θὰ ἦταν νὰ τρέξῃ να δῆ τὸ πρόσωπό τῆς, ὄχι στὸν καθρέφτι τῆς τουαλέττας, μὰ στὸ ἀπάραγο νερὸ τῆς στένας, ἀγ, καί νάσαι. Θεέ μου, ἀνοίξῃ καί νάσαι ἀνοιχμένα τὰ νοῦφάρα τῆς στένας!...

Ἡ Μαρία ἄκουσε θήματα πίσω τῆς. Τὸ γουνασιμένο αὐτὴ τῆς ἔνοιωσε πὼς ἐκεῖνοι ποῦ ἐρχόνταν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θύλλας ἦταν δυό, καί κατέβαιναν γρήγορα κατὰ τὴν πόρτα τῆς θάλασσας... Ἄκουσε ὀμιλίες... Καί σὲ λίγο, ἀφουγκράστηκε τὴ φωνὴ τῆς ὑπέρας τῆς ποῦ τὴν καλοῦσε:

—Μαρία! Μαρία! ποῦ εἶσαι;...

Ἡ Μαρία σηκώθηκε, σπηρίχθηκε στὸ πεβάζι τῆς πόρτας καί περιέβαινε.

Τὰ θήματα προνώπωναν ἀκούη, στάθηκαν, καί ἡ τυφλὴ κατόλαβε πὼς ἀπέναντί τῆς οἱ ἀνθρώπινες παρουσίες ἦταν δυό... Ἡ κυρία Μορφάκη εἶπε:

—Μαρία, ἦρε ὁ Μίλτος.

—Ἄ! ἔκανε ἡ κόση καί ἄπλωσε τὸ θελουδιένιο γεράκι τῆς.

—Ἐσαδέλωσε μου εἶπε ὁ νέος, ἔπιασε τὸ γέρι τῆς τυφλῆς κι' ἀκούμπησε πάνω τὰ γέιλη του.

Πῆκε λιγνόστην σιωπῇ. Ὁ Μίλτος κῦτταζε κείνο τ' ὄρασι κεφάλι, ποῦ τὸ ἀγιοποῖοσε ὁ φωστῆφονος τοῦ πιστωτοῦ, κείνα τὰ μενάλια μάτια, ποῦ ἦταν στοπλωμένα στὸ ἀέβαιο, μὲ τὸν πόθο νὰ προσανατολισθῶν κατὰ τὸ μέρος του, κείνο τὸ παθητικὸ γαιδιόλο ποῦ φανεῖνε γασά γιὰ τὸν ἐρνοιά του... Καί ἀμέσως, ὄσους μὴ νοῦσθ' ὄρηνη ἀπὸ ἐρωτήσεις: Πὼς ἦταν οἱ σποιδές του στὴν Εἰσοδο; Τί εἶδε; Τί ἔκανε; Πὼς ἔζησε τὰς γονία τῶσα στὰ ξένα;... Καί τί κῆνει ὁ ἄγιος τῆς, οἱ ἄδελφοσάδες τῆς, ὄλοι τὸ σπῆτι; Ρωτοῦσε τῶνα, τᾶλλο, καί κείνος δὲν ποδοῖτανε ν' ἀπαντᾷ, καί κείνη ἄκουγε καί ἔναζοῦσε τὸ περασμένο. Σὲ κάποια στιγμή, ἡ ὑπέρα τῆς εἶπε:

—Ὁ Μίλτος θὰ μείνῃ ἕνα μῆνα μαζί μας. Θὰ τὸν φιλοξενήσουμε... Ἐνεὶ νὰ ἐτοιμάσῃ τὴν διδακτορικὴν τοῦ διατριβῆ, κ' ἦρε δὴ νὰ τῆ γράψῃ μὲ τὴν ἡουσία του.

—Ὡ! αὐτὸ εἶναι εὐτυχία γιὰ ὄλους μας, ἐξάδελφε! εἶπε ἡ Μαρία μ' ἔγκάρδιο τόνο.

Ἐκίνησαν γιὰ τὸ σπῆτι. Στὴ μέση ἡ τυφλὴ, ἀνάμεσα στὴν ὑπέρα τῆς καί τὸν Μίλτο. Προχωροῦσαν ὄρα, σωπιλοῦ τῶνα, μὰ σὲ κάποια στιγμή,

ἡ νέος κοιτάζοντας γύρω τὰ παρτέσια, τὸ θαῦμα τῆς θλάστησης, εἶπε:

—Τί ὄρασις ὁ κῆπος σας, θεῖα!

(Τὴν ἔλεγε θεῖα γιὰ τὴν ἦταν παιδί τῆς πρώ-



της της Ξαδέρης, μά μπορούσε νά τή λέη καί μητέρα, ἀφοῦ σά μάνα του εἶχε παρασταθεῖ ἀπό τόν καιρό πού ἀρράβανεψε.

—Τά δέντρα μεγάλλωσαν, ξανάπε.

Ἡ μητέρα δέν ἀπάντησε, μά ἡ τυφλή εἶπε:

—Ἐγώ... τάβαισε, Μίλτο... ἐγώ δέ μπορῶ νά τά βλέπω πιά...

—Παρὶντόν! ἔψιθιροσε ὁ νέος λυπημένος.

Καί ξανάπεσε ἡ σιγή, ἡ ἄσπρη συνομιλία τῶν ψυχῶν.

Ἔτσι ἡ Μαρία θρῆκε πάλι τὸ σύντροφο τῶν παιδικῶν τῆς χρόνων, πού ἐρχότανε νά τή θγάλλῃ ἀπὸ τῆ σκοτεινῆς τῆς μονοτονίας. Τοῦδωσαν μιά ἀπὸ τῆς καλλίτερες κάμαρες τῆς ὕλλας, ὅπου ἐγκαταστάθηκε μὲ τὰ θιῶλια του καί τῆ φωτογραφική του μηχανή—μὲ ὅλη του τῆ νιότη... Ἡ Μαρία ἤξερε ὅτι, ἀν ὅλη τὴν ἄλλη μέρα ὁ Μίλτος θά ἦταν δοσμένος στίς ἀσχολίες του, μά τὸ δειλινὸ θά ἦταν δικὸς τῆς. Τὸν «ἔβλεπε», βέβαια, καί τὸ μεσημέρι, πού τρώγανε στὴ θεράντα, μὲ τοὺς γονεῖς τῆς, καί τὸν ἀκούγε νά διηγείται τόσα γιὰ τὴ ζωὴ του, γιὰ τὰ δνειράτου, μά τὸ δειλινὸ ἦταν αὐτὸς πού τῆ συντροφεῖ στὸ θαλάσσιον τῆς περίπατο. Ὁ κύριος Μορφάκης, ὁ πατέρας τῆς, ἔβλεπε ὅλη τὴν ἡμέρα στὴν πόλη, στὴν Τράπεζά του, ἡ κυρία Μορφάκη ἐπιτηροῦσε τὴ ὕλλα, καί ἡ Μαρία γυμναζότανε στὸ πιάνο, ἔπειτα μὲ τὸ γάτο τῆς, κουβέντιαζε μὲ τὴ μητροσύλα τῆς. Ἡ τυφλή εὑρίσκε τὸν τρόπο νά γυρίσῃ τὴν κουβέντα γιὰ τὸν παιδικὸ τῆς σύντροφο:

—Μαῦά, πῶς εἶναι τώρα ὁ Μίλτος... Εἶναι πάντα ὄραϊος;...

Τότε θυμάται μαθητὴ, μὲ τὴ στολὴ τοῦ Λυκείου...

—Ἐ, τώρα ἔγινε ἀντρας, κόρη μου... Βέβαια, ἔχει τὴν κορμοστασιά τοῦ πατέρα του... Καί στὸ πρόσωπο μοιάζει πολὺ τῆς μακαριτίτσας τῆς μητέρας του... Ἦταν ἔμορφη γυναίκα ἡ καμμένη ἡ Χρυσάνθη.

Κατὰ τὸ δειλινὸ, ὁ Μίλτος παρουσιάζονταν στὴ θεράντα κ' ἔλεγε: «—Μαρία, ἔτοιμη;» «—Ἐτοιμη, Μίλτο!» Καί ἀκουμπώντας στὸ μπράσο του, κατέβαινε μαζί του τῆ μαρμαρένια σκάλα, προχωροῦσαν μέσα στὸν κῆπο, πῆγαναν στὴν ἀγκυροαλιά.

—Νά καθήσουμε δῶ, Μαρία, στὰ ὄθισα;

—Νά καθήσουμε, Μίλτο. Καί νά μοῦ διαβάσῃς τὸ νέο μέρος τῆς διατριβῆς σου.

—Γιὰ τὸ Θεό, Ξαδέρηφ μου! Καλλίτερα νά σοῦ διηγηθῶ κανένα νόστιμο ἐπίσοδικὸ ἀπὸ τὴν Παρισινὴ μου ζωὴ. Ἡ πὶο καλλίτερα, νά σοῦ τραγουδήσω κανένα τραγουδάκι τῆς Μονμάρτης.

Ἡ Μαρία γυποῖσε τὰ χέρια τῆς ἀπὸ χαρά, καί ὁ Μίλτος ἄρχιζε τὸ τραγουδάκι μὲ τὴ νεανική του φωνή, γεμάτη πάθος. Τότε ἡ Μαρία γύριζε τὰ μάτια κατὰ πάνω του, καί ἡ κόγην τῆς ψυχῆς τῆς ρουφοῦσε ὅλη κείνη τῆ γοητεία, τὴν ἀνέλπιστο γι' αὐτὴ τὴν πρωτοφανέρωτο, πού τῆς ἐρχότανε σάν ἄλλο μᾶνα ἀπὸ τὸν Οὐρανό. Τὸ σκοτάδι τῆς γένειξε ἄσπρα. Ἀγγελικά φτερά τῆς χάιδεσαν τὰ βλέφαρα. Περπατοῦσε σ' ἕναν κόσμο νέο, θαυματοπικόν, καί γιὰ νά μὴν πασαπιάσῃ, ἔνοιωθε τὴν ἀνάγκη ν' ἀπλώσῃ τὸ γέρι. Καί τότε τὰ δάχτυλά τῆς θρίσκονταν υπλεγμένα μὲ τὰ δάχτυλα τοῦ Μίλτου, καί τὸ κεφάλι τῆς ἀκουμπισμένο στὸν ὄμο του... Ἔτσι γινότανε συχνὰ κείνο τὸν καιρό. Κ' ἔτσι, ἕνα βράδυ, νυκτωθῆκανε, καί ὁ νέος εἶπε:

—Μαρία, πέρασε ἡ ὥρα... Θά μᾶς περιμένουν.

—Βγήκε τὸ φεγγάρι; οἴησε κείνη.

—Βγήκε... Εἶναι πασελλήνος.

—Ἐ, τότε ἄς καθήσουμε λίγα ἀκόμη... Εἶναι ὄραϊα ἐδῶ.

Ἐπῆντικε πῶς πούδ ἀπάνω του. Ὁ ἀναστασιδὸς του τῆς χάιδεσε τὸ πρόσωπο. Ἐνοιωθε ὅλη τὴν ὑπαίθεξ τῆς ν' ἀνεβαίνει σάν κύμα στὰ στήθη τῆς, στὸ λαϊκόν... Καί τὰ νείλια τῆς θρίσκαν τὰ δικὰ του. Κ' ἦταν ἕνα φίλζ ζεστό, γεμάτο λαντάρα... Ἐνα βόρειο σέλας φώτισε πέρα-πέρα τὸν ψυχικὸν ὀρίζοντα τῆς τυφλῆς.

Νά πῶ γιὰ τῆς ἀκόλουθες μέρες; Νά διηγηθῶ τὰ κεφάλαια τοῦ ἀννοῦ, μυστικῶ «Ἐρωτά, πού παρᾶστεκε σπέρνοντας ροδόφυλλα στὸ δασὸς τῆς τυφλῆς, ὀδοντώντας μ' εὐωδιά τὰ ὀμάτια τῆς;... Νά στούσησῃ τῆς ἐκδρομὸς πού ἔκαναν μαζί, στὰ γύρω θουναλάκια ἡ πέρα στὸ μᾶκρος τοῦ ἄσπρα δρόμου, κατὰ τὸ γωριό, πού ἔβανταν, ἐκείνη στρωμένη μὲ ἀσφάλεια στὸ μπράσο του, εὐτυνημένη, γιὰ νά καθήσουν ἕτερα πλάι στὴν πηγή, καί νά θωβίθῃ ἡ Μαρία στὸ κρύο νερὸ τὰ χέρια τῆς, καί νά φωνάζῃ τάχα ἀνατριχίζοντας:

—Ὅ! κρύο πού εἶναι, Μίλτο!... Νά πιούμε;

Τότε ὁ Μίλτος γονάτιζε, ἔκανε τῆς παλάμες του τάσι, καί τῆς ἔδινε νά πιῇ. Καί ἡ Μαρία ἔφηνε τὰ νείλια τῆς, κ' ἔπινε ἀπὸ τὴν κοῦπα τῆς εὐτυχίας, καί γελοῖος ὕστερα, μ' ἕνα γέλιο ἡ-νιόδ πού σκέπαζε τὸ γαργάριμα τοῦ νεροῦ. Κι' ἄλλοτε πάλι ἔλεγε, σοβαρῶ:

—Τώρα τὰ βλέπω ὅλα μὲ τὰ μάτια σου, Μίλτο!

Ἄλλες φορές, πῆγαναν πρῶταπὸ μὲ τὴ θάρκα. Ἡ Μαρία καθότανε στὴν πλώρη καί ὁ Μίλτος κυβερνοῦσε τὴ θάρκα. Μέσα στὴ σιωπὴ ἡ τυφλὴ ἔκουσε τὸν παπασαμὸ τῶν κουπιῶν, καί πότε-πότε ἔσκυβε καί θύθιζε τὸ γέρι τῆς στὸ νερὸ, ὡς τὸν ἀνέκω. Σὲ μέρη πού τὰ νερά δέν ἦταν πολὺ βαθειά, θύρα ἀνέβαιναν στὴν ἐπιφάνεια, μακριὰ ἀπὸ σερπαντίνες. Ἡ Μαρία ἔπιανε κανένα, τὸ τύλιγε στὸ δάχτυλό τῆς, στὸλιζε ὅλα τῆς τὰ δάχτυλα. Κάποτε, εἶπε:

—Κοίτα, Μίλτο, δαχτυλίδι! Ἀρραβωνίστηκε τὸ Κύμα!

—Τὸ Κύμα; Ἀπιστος ἀρραβ...αστικὸς, ἀπάντησε ὁ Μίλτος.

Μά ζύγωνε ὁ καιρός, πού ὁ γλυκὸς σύντροφος τῆς τυφλῆς θάβευε: «—Θά χάσω ξανά τὸ φῶς τῆς ψυχῆς μου», παραπονοῖανε ἡ Μαρία. «—Γρήγορα θά συναντιόμαστε πάλι» βεβαίω-νε κείνος. «Θάρωμαι σπῆσι σας, στὴν Ἀθήνα.»

Ὁ ἀποχωρισμὸς γίνικε μὲ θλίψη. Ὁ πατέρας τῆς Μαρίας δέν ἦταν μπροστά. Μά ἡ μητέρα, πού εἶδε τὴ συγκίνησι τῆς κόρης τῆς, κατάλαβε: «Ἄχ, Θεέ μου, συλλογίστηκε, τὸ δρόμο ὅσπαρνε τοῦτο τὸ ἀσθμα;» Καί μετανοοῦσε πού δέν ἐφρόντιζε να τὸ προλάθῃ, νά θάλῃ φραγμοῦς. Μά γρήγορα πάλι σκέ-φτηκε πῶς ὁ Μίλτος, ἦταν ἕνας τιμὸς νέος, συγγενῆς τους, καί ἠύσασε. Οἱ γυναῖκες ἀναπαύονται εὐκόλα στὴν ἀσπρη πού τῆς συμφέρει...

Στὸν καιρὸ τοῦτο, ἡ Μαρία στεκότανε στὴν καγκελλόπορτα τῆς ὕλλας καί ἀποχαριτεῖτοσε μὲ τὸ μαντῆλι τὸ αὐτοκίνητο, πού ἔφευγε παίρνοντας μαζί τὸ Μίλτο τῆς...

Πέρασε ἀκόμη κάμποσος καιρός. Οἱ πρῶτες ριγηλές πνοές τοῦ γινόρωπου προηνοῦσαν τὸ θάνατο τῆς ἔεοχης. Στὴ ὕλλα, μάζευαν τὰ πράματα, ἐτοιμάζονταν γιὰ τὸ γωριό στὴν Ἀθή-να. Ὁ κύριος Μορφάκης πηγαίνονερχότανε στὴν πόλη, ἔφηνε ἐφημερίδες καί τὴν ἀλληλογραφία... Ἐν' ἀπόγιομα, μπῆκε στὸν κῆπο, λέγοντας δυνατὰ στὴ γυναίκα του:

—Εὐτέρπη! Εὐτέρπη! Ἐλα ν' ἀκούσῃς ἕνα νέο!...

Κείνη τὴν ὥρα, μητέρα καί κόρη κάθονταν σ' ἕνα πά-γκο, κάτω ἀπὸ τὴ μεγάλῃ φυστικιά. Ἡ κυρία Μορφάκη ἔ-τρεξε νά ποσούπανη τὸν ἀντρα τῆς τὸ φωνακλά. Ἡ Μα-ρία σηκώθηκε, μά δέν προχώρησε.

—Τί ναι, Ἀριστέιδ; ρώτησε ἡ κυρία Μορφάκη.

—Διάβασε δῶ, νά ἰδῇ; Ὁ Μίλτος παντρεύτηκε! (Κρα-τοῦσε μιά ἐφημερίδα κ' ἔδειχνε στὰ «Κοινωνικά») Καί τί νόμο!... Τὴν ξέρω γιὰ αὐτὴ τὴν οἰκογένεια. Πειραιώτες... ἔκατομῶσια!... Θάγινε πολὺ θιαστικά αὐτὸς ὁ γάμος, γιὰ νά μὴ μᾶς καλέσῃ ὁ Μίλτος... Τί νά ὑποθέσω;... Ἄ, ἀν δέν μᾶς στείλῃ φαῖρ-πάρ, τὸν ξεγράφω!...

Ἦταν ἀνυπομῆσιτος κείνος ὁ ἀγαθὸς πατέρας. Μά ἡ μητέρα, πού ἤξεσε, γύρισε καί εἶδε τὴν κόρη τῆς πού κλο-νιδίτικε καί κάθησε πάλι στὸν πάγκο, σάν κορμὴ χωρὶς ψυχὴ. Ἀμίλητη ἡ τυφλὴ, ἀκούμπησε τὰ χέρια στὰ γόνα-τα, καί στρηφοοῦριζε τὰ μάτια τῆς στὸ κενόν...

Ἡ μητέρα πῆγε κοντά τῆς:

—Μαρία... ἀρχισε, μά δέν εὑρίσκε λέξεις... Μαρία, θέ-λεις νά πᾶμε;... ν' ἀνεθώμε σπῆσι;...

—Ὅχι ἀκόμη, μαῦά... Θέλω νά μείνω λίγο ἀκόμη...

Ἡ μητέρα τὴν κοίταξε μὲ ἀνυπαχία. Ἐχε ἀραγε ἀκού-σει τὴν εἶδηση; Ἡ ἀπόταση, ἀπὸ κεῖ πού εἰπώθηκε, ἦ-ταν κάμψη, τὸ ἀγέρι ἔκανε ὅλα θροοῦν οἱ φυλλωσιές τῶν δέντρων... ἴσως, λοιπόν, νά σκέπασαν τὰ λόγια τοῦ ἀντρα τῆς... Μά λογάριζε μὲ τὴ μητρική τῆς καρδιά, καί ἡ σι-γὴ τῆς τυφλοῦ συγκεντρώονταν τὴν ὑπαρξὴ τους στὴν ἀκοή. Ἀπὸ κεῖ εἶπε ὑπεῖ τώρα καί τὸ θέλος πού διαπέρασε τὴν καρ-διά τῆς Μαρίας.

—Καλῶ, παιδί μου, εἶπε ἡ κυρία Μορφάκη, μείνε... μά-δχι καί πολλὴ ὥρα, γιὰτὶ ἀρχίζει νά θραβεδιάζῃ.

Καί ἀνέθηκε στὸ σπῆσι, πᾶνόντας.

Ναί, εἶχε ἀρτίσει τὸ θράδωσασα. Ἡ τυφλὴ καταλάβαι-νε πῶς τὸ σκοτάδι πέφτοντας, σκέπαζε τὴ γῆ, τὸν οὐρανόν, ἄχ, καί τὴν καρδιά τῆς. Ὁ ἀγέρας ἔφηνε φύλλα ξερά στὰ πόδια τῆς. Ἄλλα φύλλα ἔπεφταν τόσα ἀπὸ τὰ δέντρα καί τὴ χτυποῦ-σαν στὸ κεφάλι, στὰ χέρια, Ἐνοιωθε τὸ ἀγγιγμά τους σάν ἐχ-θρικό... Σηκώθηκε, ἔπιανε τὸν πρῶτο κορμὸ, καί ἄρχισε νά περπατᾶ, καθροφρίζοντας πρὸς τὸ γιᾶλό. Δάκρυα εἶγαν ὀγεῖ στὰ νυκτωμένα τῆς μάτια καί κλυοῦσαν καφετέρὰ στὰ μαγούλια τῆς.

Μά τί, λοιπόν, εἶνε ἐλπίσι; ρωτοῦσε τὸν ἑαυτο τῆς. Τί εἶχε σπαστασεῖ; Πῶς ὑπόρεσε νά ὀψῆσῃ ἕναν τέτοιο φωτεινὸ πύργο μέσα στὴν ἐρεθική τῆς περιουχία; Καί νά τώρα πού ὁ πύργος σωφίστηκε μονομιάς, κι' αὐτὴ κατέβαινε...κατέβαινε στὸ κύμα, στὸν «ἄπιστο ἀρραβωναστικόν» εἶχε πᾶν ἕκείνος, στὸ λυπηρτικόν κύμα, συλλογιζόταν αὐτὴ.

Κατέβαινε μὲ τὸ θάνατο στὴν ψυχὴ. Ἐφτασε στὴν πόρτα, ἔ-ψαξε, θρῆκε τὸ μάνταλο, καί τὴν ἀνοίξε... Ἡ θάλασσα ἦταν σουφουνασιμένη. Ἀφροὶ τῆς ὀρτίσαναν στὸ πρόσωπο. Ἀκούσε τὴ θουτὴ τῶν κυμάτων, τὴν ἀγρία καί πένθιμη μουσική τους, σάν τύπασα σὲ κηδεῖα, σάν μακρινὴ φωνήμπρα.

Πέρασε τὴν «πέτρα τῆς ὑποουνη», κατέθηκε τὰ τρία σκαλιὰ καί βάθηκε ἀριστερὰ, κατὰ τὰ βράγια. Ἦξερε πού εἶνε τὰ θα-θειὰ νερά, μὲ τὴν ἄβυσσόν τους καί τῆ σκοτεινάγρα τους.

ΣΤΕΦ. ΔΑΦΝΗΣ

## ΕΥΘΥΜΑ ΛΟΓΙΑ

Κάποιος πού πρόκειται νά ταξειδέσῃ, συμβουλευέται ἕνα φί-λο του.

—Ἐσὺ πού ἔχεις παραμείνει καιρὸ στὴν πόλι πού πρόκειται

νὰ πάω, πές μου, σὲ ποῖο ξενοδοχεῖο νά μείνω;...

—Στὸ ξενοδοχεῖο Μ...

—Ἐχεις κατοικήσει σ' αὐτό;

—Ὅχι, ἀλλά ἔχω κατοικήσει...σ' ὅλα τὰ ἄλλα!...

